

Slika 7: Theo van Doesburg, *Ritem ruskega plesa*, 1918, olje na platnu, 136 × 62 cm, New York: The Museum of Modern Art [v: Els Hoek (ur.), *Theo van Doesburg. Oeuvrecatalogus*, Bussum: Uitgeverij Thot, 2000, cat. 593, s. 234–245.]

1. razlogi: Robni kontrast temelji na fizioloških in ambientnih razlogih. **a) fiziološki razlogi:** Temeljni fiziološki razlog potenciranja robnega kontrasta je način nastajanja slike na mrežnici. ▶ Fotorecep-

torji na robovih med osvetljenimi in neosvetljenimi oz. z različnim tipom svetlobe osvetljenimi področji na dražljaje reagirajo najprej, tako da prične slika na mrežnici nastajati na robovih, kjer so razlike med sosednjimi vzdraženji največje, in se šele kasneje »zlije« v ploskev, kjer so razlike med sosednjimi vzdraženji manjše ali jih celo ni. Močno osvetljene celice na robu svetlega področja inhibirajo celice na sosednjem temnem področju, s čimer nastane ▶ simultani robni kontrast, ki močno poveča razločnost gledanja (▶ svetlostna indukcija). Enako se dogaja na mejah s svetlobo različnih valovnih dolžin osvetljenih delov mrežnice, tj. na mejah različno »obarvanih« področij (▶ barvna indukcija). **b) ambientni pogoji:** (I) Prvi in glavni razlog za obstoj robov v ureditvi ▶ ambientne svetlobe so ▶ ploskve reflektirajočih površin, tj. njihova različna nagnjenost glede na prevladujočo razsvetljavo. Rezultat je različna količina odbite svetlobe k točki konvergence (▶ oko). (II) Drugi razlog za robove v ureditvi ambientne svetlobe pa je različna odbojnost sosednjih snovi, ki jo povzroča njihova različna kemična sestava. Odbojnost je definirana kot sorazmerje vpadle in odbite svetlobe. Obstajata dva tipa odbojnosti: neselektivni za valovne dolžine in selektivni za valovne dolžine. Pri prvem tipu je spekter odbite svetlobe enak spektru vpadle svetlobe (razlike v svetlosti), pri drugem pa je spekter odbite svetlobe glede na spekter vpadle svetlobe spremenjen (razlike v barvnosti). Rob in robni kontrast lahko povzroči tako ena kot druga oblika odbojnosti ali pa obe skupaj [James Jerome Gibson, *The Senses Considered as Perceptual Systems*, Boston: Houghton Mifflin Co., 1966, s. 211–212].

2. likovne implikacije: Osnovni mehanizem zaznavanja je ločitev ▶ figure od ozadja, za kar pa mora biti vidno polje svetlostno razčlenjeno. Šele ▶ svetloba s svojimi kvantitativnimi in kvalitativnimi razlikami na-